

115-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim

1899 – 2014

Bogu na chwałę, ludziom na pożytek

Gdy trzeba – czuwamy po nocach:
Czy łuna na niebie nie wschodzi.
W ulewach i rwących potokach
– Walczymy z żywiołem powodzi.

Bo wszędzie gdzie życie i mienie człowieka
Gotowy potargać na strzępy los zły
– Śpieszymy z pomocą
– bo nie ma co zwlekać
Rycerze Floriana – to my!

Strażacy – druhowie
I z miasta i wsi
Czuwają by człowiek
Bezpiecznie mógł żyć.

Opatrzność nam sprzyja, więc rażniej
– Nieść pomoc, na którą ktoś czeka.
Strażacy potrafią odważnie
Przygarnąć do serca człowieka.

Umiemy żyć jasno, z honorem i dumnie,
Ożywiać marzenia i spełniać swe sny.
Więc trzeba świat kochać i strzec go rozumnie
Rycerze Floriana – to my!

115-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim

Szanowni Państwo,

Jubileusz 115-lecia Ochotniczej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim i obchodzony 4 maja Międzynarodowy Dzień Strażaka to dobry czas na ukazanie historii i rozwoju grodziskiej straży. Jej ponad stuletnia działalność to nie tylko pomoc w gaszeniu pożarów czy walka z żywiołami, ale też aktywny udział strażaków w życiu lokalnej społeczności. Niniejsza publikacja to próba przedstawienia historii grodziskiej OSP, która ściśle związana jest z dziejami Grodziska Mazowieckiego.

Zachęcamy Państwa do lektury,

a Strażakom życzymy kolejnych jubileuszy i powrotu z każdej akcji.

Grzegorz Benedykciński
Burmistrz
Grodziska Mazowieckiego

Piotr Galiński
Wiceburmistrz
Grodziska Mazowieckiego
Prezes Powiatowego Związku
OSP RP

Andrzej Wiktorowicz
Prezes OSP
Grodzisk Mazowiecki

—1899–2014—

Ochotnicza Straż Pożarna w Grodzisku Mazowieckim

Pierwsze regulacje dotyczące ochrony przeciwpożarowej na terenie obecnego Grodziska Mazowieckiego sięgają początku XIX wieku. Wówczas to rozporządzenie namiestnika Królestwa Polskiego z 15 czerwca 1819 roku w sprawie zaopatrzenia miast w narzędzia ogniowe w miarę kompleksowo ujęło sprawy ochrony przeciwpożarowej na tym terenie. Obowiązywało ono wszystkie miasta i miasteczka całego Królestwa bez względu na ich status administracyjny. Ustalało ilość potrzebnego im sprzętu i wyznaczało personalnie odpowiedzialnych za ich stan i sprawność. Zgodnie z jego wymogami dziedziczne miasto Grodzisk również zaopatrzone w stosowne narzędzia.

Potwierdza to znaleziony w zasobach Archiwum Akt Dawnych protokół z 1922 roku, sporządzony w sprawie pożaru szopy, w której je trzymano. Dokument tak się zaczyna:

„Przy pogorzeli szopy w mieście Grodzisku następujące narzędzia ogniowe spaliły się”.

Dalej jest:

- wykaz sprzętu, który spłonął wraz z tą szopą,
- zalecenia, co robić, by zaistniałe braki uzupełnić,
- ile będzie to kosztowało,
- kto i w jaki sposób pokryje koszty.

Jest to najstarszy dokument o sprawach przeciwpożarowych dotyczący naszego miasta. Wydane zalecenia spełniono. Według spisów statystycznych z roku 1852 miasto utrzymywało płatnego tzw. szprymajstra i posiadało wymagane narzędzia ogniowe.

W drugiej połowie XIX wieku nastąpił w Europie żywiołowy rozwój straży pożarnych. Z kilkunastoletnim poślizgiem zjawisko to dotarło także na ziemię Królestwa Polskiego. Jego epicentrum to przełom lat 80-tych, kiedy to powstała większość straży w miastach. Grodzisk też wtedy poczynił stosowne starania, by takową u siebie powołać. Dowiadujemy się o tym z wydawnictwa „Strażak” rocznik 1883, na łamach którego zamieszczono wykaz miejscowości, jakie w roku 1881 starały się je zorganizować. Jeżeli chodzi o nasze miasto, to zabiegi te nie dały oczekiwanych rezultatów. Obowiązująca w imperium rosyjskim od roku 1877 wzorcową ustawą zezwalała bowiem na jedną straż w powiecie i to tylko w mieście. A Grodzisk, zdegradowany po powstaniu styczniowym do rangi osady, pomimo że był siedzibą większości urzędów powiatowych, to jako osada nie spełniał jej znamion, na nowe możliwości czekał jeszcze kilkanaście lat.

22 lipca 1522

Król Zygmunt I Stary
nadał Grodziskowi
prawa miejskie.

1540

Pożar zniszczył miasto.

1889 r.

Do pobliskiej wsi
Kuklówka sprowadził
się znany polski malarz
– Józef Chełmoński,
który na swoich
licznych obrazach
uwiecznił malowniczy
krajobraz ziemi
grodziskiej.

1910 r.

Miasto liczy 3542
mieszkańców.

17 VI 1910 r.

Władysław Bartniak
– członek Organizacji
Bojowej PPS Frakcji
Rewolucyjnej
i Józef Kobiątko
przeprowadzili zamach
bombowy na stacji
kolejowej w Grodzisku
na naczelnika straży
ziemskiej powiatu
błotńskiego kapitana
Iwana Aleksandrowa,
słynącego z okrucieństwa
i stosowania tortur.
Bomba jednak nie zabiła
Aleksandrowa, a odłamki
poraniły Bartniaka
i Kobiątkę.

1911 r.

*Po śmierci hrabiego
Henryka Skarbka
dobra, znacznie
uszczuplone
przez parcelację,
odkupił w 1911 r.
od jego córek Józef
Jamiołkowski.*

1912 r.

*Kamienica na rogu
ul. Kościuski
i 1 Maja w pobliżu
dworca kolejowego.
Pierwotnie budynek
miał ceglana elewację
i mieścił się tutaj sklep
z winami należący
do braci Głowińskich.
Sklep zaopatrywał
w szlachetne trunki
letników przybywających
na wypoczynek
lub do sanatorium
w Grodzisku.*

8 września 1915 r.

*Władze niemieckie
przywróciły
Grodziskowi prawa
miejskie. Miasto
zostało utworzone
z osady Grodzisk oraz
wsi: Jordanowice,
Wólka Grodziska
i Nowy Grodzisk.*

1920 r.

*Józef Jamiołkowski
sprzedał majątek
wraz z dworem
Piotrowi
Smoleńskiemu.
W 1921 r. miasto
liczyło 11 254,
a w 1939 r. – 18 823
mieszkańców.*

Te zaistniały w roku 1897 po wydaniu w imperium rosyjskim nowej ustawy. Mieszkańcy Grodziska skwapliwie wykorzystali nadarżającą się okazję i już 7 maja tego roku zainicjowali Grodziskie Towarzystwo Ogniove. Jego zatwierdzenie przez gubernatora uzyskali jednak dwa lata później, 23 marca 1899 roku, a otwarcie straży nastąpiło 21 listopada. Święto straży zostało im wyznaczone na dzień 21 kwietnia.

Pierwszym prezesem towarzystwa został Stanisław Nagórny, a jego naczelnikiem Kazimierz Żarski. W roku 1903 towarzystwo miało już 107 członków zwyczajnych z jedenastoosobową orkiestrą i posiadało członków rzeczywistych i ofiarodawców. W stosunkowo krótkim czasie wyposażono go w sprzęt, murowaną remizę usytuowaną w rynku naprzeciwko kościoła i własny sztandar korporacyjny.

Pierwsza remiza mieściła się na zachodniej pierzei Placu Zygmunta Starego (zdjęcie z 1909 r.)

Najstarsze zdjęcie grodziskiego Towarzystwa Ogniove na tle pierwszej remizy (1906 r.)

Po rewolucji w 1905 roku wzorem państw ościennych w środowisku polskich straży rozdzieli się wola powołania związku strażackiego, by zintegrować luźno i odrębnie działające straże w Królestwie. Zamierzenia te od samego zarania sabotowały władze carskie. Od roku 1893 istniało już w Rosji Cesarско-Rosyjskie Towarzystwo Pożarnicze, którego jednym z zadań było zcentralizowanie strażnictwa w imperium. Jednak jego działalność była tak niekompetentna i pozostawiała tak wiele do życzenia, że polscy działacze wszelkimi dostępnymi sposobami, nie bacząc na przeciwności, dążyli do powołania własnego.

Aby mieć powody do zwoływania zjazdów strażackich, na których zapadały niezbędne uzgodnienia, wykorzystali wystawy rolnicze, w programie których celowo urządzano dział „sprzęt gospodarski i strażacki”. Pod pretekstem jego demonstrowania przeprowadzano nawet pierwowzory zawodów strażackich. Pierwszy taki zjazd był w 1909 roku w Częstochowie, rok później we Włocławku, a w 1913 roku odbyły się dwa w Łowiczu i pobliskim nam Milanówku. Grodziscy strażacy we wszystkich uczestniczyli. Wystawę milanowską zorganizowano pod egidą centralnego Towarzystwa Rolniczego, wśród jej organizatorów byli ziemianie i działacze z powiatu błońskiego.

- Hr. Edward Broel – Plater – właściciel dóbr osuchowskich
- Antoni Wieniawski – właściciel Chlewni
- Stefan Dziewulski – właściciel majątku Ojrzanów,
a zarazem naczelnik dworskiej straży ogniowej w Ojrzanowie
- ks. Mikołaj Bojanek – grodziski dziekan

Jest ona o tyle interesująca dla nas, że w pokazie strażackim Grodzisk zademonstrował tam sikawkę parową, którą udostępnił właściciel młyna parowego i grodziskiej fabryki wyrobów szmerglowych – Jan Haerberle. Mamy dwie wzmianki prasowe, z których wynika, że używał ją straży w razie potrzeby.

Wybuch I-ej wojny światowej wstrzymuje rozwój straży. Po ustąpieniu Rosjan, Niemcy stwarzają dogodne warunki umożliwiające powstanie związku. Tak też się stało. We wrześniu 1916 roku na zjeździe w Warszawie delegaci z nieomalże całego królestwa powołują Związek Floriański. Straż nasza była jednym z jego współzałożycieli i członkiem od zarania.

W pierwszą rocznicę odzyskania przez Polskę niepodległości we wrześniu 1919 roku przypadło XX-lecie jej działalności. Okazało się, że z zawieruchy wojennej wyszła w zadowalającej kondycji. Zachowała posiadany sprzęt, obiekt swój miała nienaruszony, choć znaczną część rynku zbombardowano; przetrwał też sztandar. W członkostwie dotrwało siedmiu założycieli, szesnastu ze stażem piętnastoletnim i pięciu z dziesięcioletnim, osiemnastu służyło mniej niż dziesięć lat. Łącznie było ich czterdziestu sześciu.

W latach dwudziestych OSP jest stopniowo motoryzowana. Pierwszy jej mechaniczny nabytek to sikawka motorowa francuskiej firmy „Delahay”. Następne to:

- elektryczna syrena alarmowa,
- autopotogowie marki „FORD”, któremu nadano imię „Florian”,
- nowocześniejsza motopompa „Silesia”.

Z okazji jubileuszu XXV-lecia OSP wzbogaca się jeszcze o wspinalnię. Przez wiele lat obiekt ten z wieżą kościelną górował nad miastem. W 1935 roku zmieniono też sztandar. W końcu lat trzydziestych powstała żeńska drużyna tzw. „Samarytanki”, o której wiemy niestety tylko tyle, że była!! Istniała też strażacka orkiestra. W takim stanie organizacyjnym OSP zastaje II wojna światowa.

1927 r.

Grodzisk zyskał dodatkowe połączenie z Warszawą drugą linią kolejową (Elektryczna Kolej Dojazdowa – obecnie WKD). Do największych przedsiębiorstw należących wówczas Zakłady „Słoń”, produkujące materiały szczerne oraz Zakłady Chemiczne „Grodzisk”.

9 lipca 1928 r.

Nazwa miasta została poszerzona o przymiotnik Mazowiecki dla odróżnienia od miasta Grodzisk w Wielkopolsce.

Zdjęcie z 1928 r.

Kaplica pod wezwaniem Świętego Krzyża mieści się na Placu Zygmunta Starego tuż obok kościoła św. Anny. Została zbudowana w 1713 r. staraniem miejscowego proboszcza Franciszka Rogowskiego jako wotum dziękczynne za ustanie epidemii cholery. Budynek pierwotnie znajdował się na rogu obecnych ulic Sienkiewicza i Kościuszki. W listopadzie 1995 r. został przeniesiony na obecne miejsce.

1920-1930 r.

Zdjęcie z wieży strażackiej. Widok na ulicę Sienkiewicza.

1931 r.

Miasto liczy 15880 mieszkańców.

1939-1945 r.

Okupacja niemiecka, eksterminacja Żydów.

1942 r.

Podczas II wojny światowej w mieście utworzono getto, do którego przywożono również Żydów z całej Polski. W lutym 1941 przebywało w nim około 6 tys. osób. W dniach 12-20 lutego 1941 r. nastąpiła likwidacja getta w Grodzisku.

Jego mieszkańcy zostali wywiezieni do getta w Warszawie, a następnie do obozu zagłady w Treblince. Po likwidacji getta mieszkańcy Grodziska Mazowieckiego rozebrali drewniany budynek synagogi. Pozostał kirkut...

16 stycznia 1945 r.

Samoloty radzieckie bombardują miasto, powodując śmierć wielu mieszkańców i uciekinierów z Warszawy.

Autopogotowie Ford „Florian” (zdjęcie wykonane przed II wojną światową)

Wspinalnia na rynku widok od ul. Bałtyckiej w kierunku Sienkiewicza (koniec lat trzydziestych)

Niemieckie władze okupacyjne początkowo usuwają ją z remizy do willi „Szarotka”, ale po jakimś czasie OSP wraca do swego obiektu i tam pozostaje już do końca okupacji i kilka lat po wyzwoleniu. Na nowe miejsce przeniesiono ją na przełomie lat 40-tych. Jej nową strażnicą zostaje parterowy budynek na końcu ulicy Żwirki i Wigury, który pierwotnie służył miastu jako elektrownia miejska, później była ubojnią rytualną gminy żydowskiej, a po wyzwoleniu betoniarnią. Po dobudowaniu do niego kancelarii z mieszkaniem dla kierowcy i adaptacji pomieszczeń na garaże przeniesiono tam sprzęt. W starej remizie jeszcze jakiś czas urządzano zabawy taneczne, mieściło się też studium teatralne. Rozebrano ją, bo kolidowała z nową organizacją ruchu drogowego przez rynek.

Budynek Elektrowni Miejskiej. Na jego kanwie powstała obecna remiza przy ul. Żwirki i Wigury (zdjęcie z lat trzydziestych XX w.)

Drugi samochód grodziska OSP otrzymała w 1949 roku. Była nim ciężarówka marki „CANADA – FORD” pozyskana z demobilu wojskowego. Przystosowana na autopogotowie, sukcesywnie usprawniana i modernizowana, po pewnym czasie została przemieniona na beczkowóz pożarniczy. W tym też okresie władze miejskie organizują strażackie pogotowie zawodowe, które początkowo podległe było OSP. Po utworzeniu Powiatowej Komendy Straży Pożarnej zostało włączone w jej skład. Po latach, sukcesywnie kadrowo powiększane, było zalążkiem zawodowej straży pożarnej powołanej w 1966 roku. Zrodziło to osobliwą sytuację, bo oto w obiekcie ciasnym jak na potrzeby OSP zmuszone zostały do wspólnej koegzystencji dwa odrębne podmioty. Pomimo jego rozbudowania i modernizacji stan taki, niewątpliwie uciążliwy dla obu stron, trwał niestety ponad pół wieku.

Samochód „ANDRZEJ – CANADA FORD” (zdjęcie pochodzi ze zbiorów p. Edmunda Wargenau)

Powołanie Państwowej Straży Pożarnej, formacji opierającej swą działalność na szeroko pojętej formule ratowniczo – gaśniczej sprawia, że dla jej potrzeb obiekt ten nie spełniał już wymaganych norm. Niezbędny był nowy. Takowy po kilku latach powstał na ulicy Żydowskiej. Z końcem 2006 roku PSP przenosi się do nowej siedziby, a OSP ponownie jest jedynym użytkownikiem remizy na Żwirki i Wigury. Jako jednostka wchodząca w skład Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego wspiera Jednostkę Ratowniczo – Gaśniczą PSP w Grodzisku Mazowieckim zarówno w mieście, jak i w powiecie.

W 2013 r. grodziska OSP miała 286 wyjazdów. Sukcesywnie doposażana w coraz to nowocześniejszy sprzęt zbliża się do standardów obowiązujących w PSP. Namacalnym tego znakiem jest pozyskanie wozu ratowniczo – gaśniczego nowej generacji. Obecnie w swych szeregach OSP zrzesza 41 członków. W tym gronie są też 4 kobiety. 24 jest strażakami ratownikami. Ma także dwunastoosobową koedukacyjną drużynę młodzieżową, której przewodniczy Kamil Cegliński.

Aktualne zdjęcie remizy z samochodami przy ul. Żwirki i Wigury

 Zdjęcie z 1960 r.

Grodziski dworzec był wielokrotnie przebudowywany. Największe zmiany dotyczyły jego zachodniej części. W oryginale część ta była ażurowym krużgankiem, w którym mieściła się letnia restauracja.

Po wojnie przestrzeń pomiędzy pękatymi kolumnami obudowano i wstawiono w te miejsca otwory okienne, pozostawiając wystające fragmenty kolumn.

 1975 r.

W wyniku reformy administracji miasto przestało być siedzibą powiatu.

 1990 r.

Powrót do władz autentycznego samorządu – początek szybkiego i wszechstronnego rozwoju miasta, które zmieniło wygląd i po raz kolejny w historii wykorzystało swoją szansę.

Zdjęcie z 1990 r.

Dwór „Dworek Skarbków” wzniesiony w drugiej połowie XVIII w. w stylu barokowo-klasycystycznym należał pierwotnie do rodu Mokronoskich; w 1869 roku przeszedł na własność rodziny Skarbków. Obecnie w budynku mieści się Państwowa Szkoła Muzyczna I stopnia im. Tadeusza Bairda.

1991 r.

Rozpoczęta działalność Ośrodka Kultury gminy Grodzisk Mazowiecki.

1997 r.

Oddanie do użytku Grodziskiej Hali Sportowej przy ul. Westfala.

1999 r.

Grodzisk Mazowiecki ponownie staje się siedzibą Starostwa Powiatowego.

2000 r.

Uroczyste otwarcie Pływalni Miejskiej „Wodnik 2000”.

2002 r.

Oddanie do użytku nowoczesnego Szpitala Zachodniego im. Jana Pawła II.

W minionych 115 latach na czele grodziskiej OSP byli:

PREZESAMI

Stanisław Nagórny
Henryk Kolitowski
Dr Roman Baranowski
Stanisław Knoll
Bolesław Saltz
Maurycy Frejdlich
Zygmunt Borkowski
Zygmunt Szonert
Andrzej Walczewski
Aleksander Sobczak
Jan Sokołowski
Henryk Bednarski
Zbigniew Kora
Jerzy Osiadacz
Janusz Stylski

NACZELNIKAMI

Kazimierz Żarski
Józef Sławiński
Adam Biesiekierski
Stanisław Szwarc
Stanisław Górniak
Henryk Krauze
Jan Pobiedziński
Wincenty Karczewski
Stanisław Kucharski
Hubert Rajner
Stanisław Skoneczny
Ryszard Kora
Kazimierz Prokopczyk
Wisław Okurowski
Dariusz Drzewiecki

Obecnie jej prezesem jest dh Andrzej Wiktorowicz, a działalność operacyjną nadzoruje naczelnik dh Paweł Simborowski. Spośród liczego grona grodziskich ochotników współtworzących Ochotniczą Straż Pożarną w naszym mieście, z nieukrywaną dumą możemy się pochwalić, że na przestrzeni minionych lat w naszych szeregach zrzeszeni byli tacy grodziszczanie jak:

STANISŁAW NAGÓRNY – urzędnik kolei warszawsko – wiedeńskiej – pierwszy prezes Grodziskiego Towarzystwa Ognioowego – wielce zasłużony dla kraju, członek Komisji Rewindykacyjnej Dóbr Narodowych z Rosji powołanej przez pierwszy rząd po odzyskaniu przez Polskę niepodległości.

KAZIMIERZ ŻARSKI – ziemianin, kupiec, pierwszy naczelnik straży, działacz niepodległościowy związany z Legionami, za swą działalność aresztowany w czasie I-ej wojny światowej przez Rosjan i osadzony w moskiewskim więzieniu „Butyrki”, wrócił z osłabionym zdrowiem, którego do końca życia nie odzyskał.

BOLESŁAW SALTZ – grodziski burmistrz, prezes straży, człowiek, który sprawił, że straż nasza ręczne sikawki zamieniła na motopompy, a do pożarów zaczęła jeździć samochodem.

HIPOLIT SZCZERKOWSKI – profesor, działacz kulturalny, znamienity grodziszczanin, dla jego upamiętnienia nazwano największe osiedle w naszym mieście jego imieniem; w młodości także grodziski strażak piastujący funkcje dowódcy.

BRONISŁAW PIERZCHAŁA – kierownik składnicy straży pożarnych w Grodzisku Mazowieckim, konstruktor różnego rodzaju sprzętu strażackiego, w szczególności sikawki motorowej „Florianka”, która to w początkach motoryzacji była drugim krajowym wyrobem tego rodzaju w Polsce. Postać niedoceniona w historii polskiego pożarnictwa.

HENRYK KRAUZE – instruktor ogrodnictwa, naczelnik straży, słynny w kraju hodowca rasowych gołębi pocztowych; jego hodowla w przedwojennych przewodnikach turystycznych była wymieniana jako jedna z ciekawostek tutejszego regionu.

ANDRZEJ WALCZEWSKI – działacz PPS, właściciel stawów przy ulicy Nadarzyńskiej, powojenny prezes straży; to dla jego upamiętnienia wóz „CANADA – FORD” otrzymał imię „Andrzej”.

Ufajmy Opatrzności, że i wśród następców naszych znajdują się też tacy lub im podobni. Dewiza nasza „Bogu na chwałę, ludziom na pożytek” niesie przesłanie, które staramy się wpajać wszystkim wstępującym w nasze szeregi. W minionych 115 latach każdy zrzeszony w naszej OSP z różnych powodów opuszczający naszą organizację, chcąc nie chcąc, część siebie w niej jednak pozostawiał, stosownie do swych zasług, mniejszą lub większą, ale bez wyjątku każdy!!!

Wszystkim poprzednikom za ich działalność i uczestnictwo w naszej grodziskiej Ochotniczej Straży Pożarnej cześć i chwała.

2008 r.

Otwarcie nowoczesnego Centrum Kultury.

2012 r.

Zakończenie rewitalizacji dwóch terenów wypoczynkowych miasta: Parku im. hr. Skarbków i Stawów Goliana.

2012 r.

Zakończenie modernizacji Targowiska Miejskiego.

21-23 czerwca 2013 r.

I Ogólnopolskie Dni Dużych Rodzin zorganizowane przez gminę Grodzisk Maz.

2014 r.

Otwarcie Pawilonu Kultury przy ul. Westfala 3.

OSP Grodzisk Mazowiecki

ZARZĄD

Andrzej Wiktorowicz – prezes
 Paweł Simborowski – naczelnik
 Tadeusz Kowalik – skarbnik
 Karol Jagura – sekretarz
 Kamil Kazubek – gospodarz
 Daniel Kapuściak – członek

KOMISJA REWIZYJNA

Stanisław Gołębiwski
 – przewodniczący
 Piotr Zegarski – wiceprzewodniczący
 Andrzej Grusiecki – członek

CZŁONKOWIE HONOROWI

Zbigniew Kora
 Jerzy Osiadacz

SENIORZY

Stanisław Kisiel
 Jerzy Matrzak
 Antoni Okurowski
 Jan Okurowski
 Mirosław Wiczerzyński

CZŁONKOWIE WSPIERAJĄCY

Edward Błaszczyk
 Budokrusz

Trouw Nutrition Sp. z o.o.

Tadeusz Wzorek
 Dariusz Zawistowski

CZŁONKOWIE CZYNNI

Justyna Drób
 Justyna Simborowska
 Klaudia Sosnowska
 Marzena Sosnowska
 Łukasz Boniecki
 Daniel Joachimiak
 Adrian Jurkowski
 Maciej Kalisz
 Witold Kalisz
 Arkadiusz Mazurkiewicz
 – Kulka
 Zdzisław Krakowski
 Adam Matysiak
 Michał Matysiak
 Daniel Mączka
 Piotr Murek
 Maciej Nyc
 Artur Osiadacz
 Michał Skrzyppa
 Piotr Stegienka

Sławomir Surała
 Robert Styłski
 Artur Wachalik
 Przemysław Wachalik
 Daniel Wieliński
 Grzegorz Witt
 Krzysztof Zegarski

KOEDUKACYJNA DRUŻYNA MŁODZIEŻOWA

Kamil Cegliński – dowódca
 Sebastian Czarnecki
 Dagmara Dudkiewicz
 Marta Dudkiewicz
 Natalia Figura
 Paulina Grzelak
 Karolina Kamińska
 Sandra Kierska
 Klaudia Krakowska
 Marta Króliczak
 Jakub Pindor
 Kamil Stankiewicz
 Natalia Wiktorowicz

**Wydział Promocji
Urząd Miejski w Grodzisku Mazowieckim**

ul. T. Kościuszki 32a, 05-825 Grodzisk Mazowiecki
www.grodzisk.pl

autor: Jerzy Matrzak

Opracowanie na podstawie dokumentów zachowanych w zbiorach
OSP Grodzisk Mazowiecki oraz archiwaliów, których kwerendę
przeprowadziła pani Maria Smoleń.

współpraca: Joanna Snarska

skład: Ling Brett

druk: Arkuszowa Drukarnia Offsetowa Sp. z o.o.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów OSP Grodzisk Mazowiecki,
archiwum Urzędu Miejskiego w Grodzisku Mazowieckim.

Grodzisk Mazowiecki 2014